

Projekt finansowany z budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą: „Nauka dla społeczeństwa”
Tytuł projektu: *Architektura i infrastruktura Wielkiego Resetu – studium transformacji ku cywilizacji informacyjnej*

Konstytucja dla świata a agenda Wielkiego Resetu

Pojęcie zaproponowane do przedstawienia przez Organizatorów nie istnieje w sensie semantycznym we współczesnej teorii prawa. Mimo że co pewien czas pojawiają się koncepcje konstytucji dla świata czy Europy, pojęcie nie występuje także jako przedmiot badań naukowych wobec zbyt małej krystalizacji takiej problematyki. Wiąże się w pewnym sensie ze zjawiskami ostatniego trzydziesto- czy nawet sześćdziesięciolecia, jak podejmowane przez piszącego niniejsze słowa, globalizacja prawa, konwergencja systemów prawnych, zjawisk społecznych, nauk społecznych. Zjawiska takie trudno jednak uznać za proces jakiegoś sterowania, a raczej przeciwnie – w dużej części następują one oddolnie (*bottom up*), tzn. od praktyki do teorii.

Przejawem wspólnych wartości, także konstytucyjnych, mógłby pozostać i pozostaje uniwersalizm ustrojowy, funkcjonujący od czasów Średniowiecza. Od czasów Oświecenia we Francji podobny system można uznać jako transatlantycki. Do niedawna funkcjonował on także jako tzw., dziś odrzucana, geografia polityczna, w której transatlantyckość opartych na prawie oraz systemie prawa instytucji publicznych za centrum tych instytucji stawia człowieka jako podmiot życia publicznego i każdej instytucji publicznej

Pojęcie konstytucji, wykształcone na tej podstawie, wiąże się przede wszystkim z konstytucjonalizmem, zawierającym gwarancje prawne (przestrzegania praw) czy konwenanse konstytucyjne, stanowiące stabilność polityczną i pojmowaną na tym tle przedstawicielską formę demokracji. Demokracja jako system przedstawicielski i system sprawowania władzy jest też typowa dla liberalizmu i republikanizmu. Równość wobec prawa i postępująca egalitaryzacja (jak kiedyś twierdzono od prawnej do towarzyskiej) mają już charakter nie tylko prawny.

Systematyzacja konstytucji polega zatem na instytucjach materialno- i formalnoprawnych, jak prawa obywatela (następnie prawa obywatelskie) czy prawa człowieka, które *de iure* i *de facto* mocno różniły się, poczynając od początku czasów

Projekt finansowany z budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą: „Nauka dla społeczeństwa”
Tytuł projektu: *Architektura i infrastruktura Wielkiego Resetu – studium transformacji ku cywilizacji informacyjnej*

nowożytnych, faktycznie jednak wypracowały koncepcję materialnej równości wobec prawa. Wraz z tym nastąpiło nie tylko ujednoclenie ideologii (np. rządu i rządzenia, rozumianego jako dobre rządzenie (*good governance*) i dostarczanie usług (*supply* i *delivery*). Ukształtowały się także zjawiska dóbr publicznych i szerzej – wartości publicznych, stających się wartościami konstytucyjnymi. Miało to miejsce m. in. w opozycji do sztywnych ram prawa pisanego, chociaż w ostatnich latach ulegać miało czasem także skrajnościom, tj. skrajnie ewoluującym ideologiom egalitarnym. W wielu też państwach system polityczny nienależycie się ukształtował, nie wykazując stabilności politycznej, nawet w przypadku państw o ugruntowanej, jak się wydawało, formie demokracji.

Istotną rolę odegrał także powszechnie znany podział władzy (poziomy i pionowy), pierwotnie uznawany jako *zapory przeciw despotyzmowi*, jak wyrażał się Monteskiusz. Wykształcone *implicite* inne organy władzy, funkcjonujące jako regulatory, regulowały właśnie funkcję dostarczania (*supply and delivery*) dóbr publicznych, także w kontekście ich wartości, które przez długi czas pozostawały niezmiennie. Funkcjonujące jako trzeci sektor administracji organizacje pozarządowe dopełniały obrazu faktycznej konstytucji i konstytucjonalizm, tworząc Lockeowskie oraz Heglowskie społeczeństwo obywatelskie.

Prawo międzynarodowe w systemie konstytucyjnym zapewnia jednak suwerenność władzy państwowej i suwerenność jednostek, mimo że suwerenność państwa podlegać musi koniecznym ograniczeniom, wynikającym z globalizacji prawa i instytucji (formalnopravných i materialnopravných). Dotyczy to np. karania przestępstw, ewolucji prawa prywatnego i publicznego, w tym praw obywatelskich, organów ochrony prawa (Interpol, Europol, OLAF), organizacji międzynarodowych i wzrostu ich kompetencji (np. UE), zarazem jednak zachowujących narodowość jako wartość publiczną i multikulturalizm jako taką wartość, występującą co najmniej od czasów amerykańskiego projektu wielkiego społeczeństwa (zgodnie z krytykowaną obecnie koncepcją *E pluribus unum* – jedność w różnorodności, uznawaną do dziś za jeden z fundamentów demokracji amerykańskiej).

Jako konkluzję można poczynić spostrzeżenie, że rozszerzanie globalizacji będzie przybierać szerokie i szybkie formy, dotycząc krajowych i międzynarodowych instytucji

Projekt finansowany z budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą: „Nauka dla społeczeństwa”
Tytuł projektu: *Architektura i infrastruktura Wielkiego Resetu – studium transformacji ku cywilizacji informacyjnej*

prawnych, w tym ich organów, być może także na zasadzie dyskursu kształtowania się podobnych instytucji, co do dziś nie występuje. Z koncepcją Wielkiego Resetu jak dotychczas jednak tzw. globalny konstytucjonalizm czy kształtowane jego instytucje, nie wykazuje istotnych punktów stycznych.

Adam Bosiacki